СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LIII. Ч. 98. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, пятниця, 18-го травня 1945. No. 98. NEW YORK and JERSEY CITY, Friday, May 18, 1945. VOL. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ Тел. „Свободи": BErgen 4-0237 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA FIVE CENTS ELSEWHERE

ПЕРШИЙ БІЛІОН СЕМОЇ ПОЗИЧКИ З ВЕРШКОМ

Обчислення фінансової дивізії департаменту скарбу у Вашингтоні виказують, що Сема Воєнна Позичка принесла $1,264,000,000 упродовж трьох днів кампанії. Це значить 18 відсотків із суми 7 біліонів, які призначено на закупно бондів приватними одиницями. У кампанії важну участь беруть жіночі воєнні організації, уладжуючи походи та інші паради.

Кампанія за Сему Воєнну Позичку переходить успішніше ніж попередні тому, що була ліпше підготована місями наперед.

ЦИВІЛІ ДІСТАНУТЬ БІЛЬШЕ ПАПІРОСІВ.

Фабриканти циґареток оприлюднюють потішну вістку для курців, що вони дістали дозвіл від урядових чинників збільшити на 50 відсотків доставу циґареток на продаж для цивільного населення вже від 1. червня. Незабаром має появитися оповістка армії про постачання циґареток для вояків після покінчення війни в Европі.

ПРИЛОВЛЕНО ТРЬОХ НІМЕЦЬКИХ ҐЕНЕРАЛІВ НА СУБМАРИНІ.

Американські воєнні кораблі приловили німецьку субмарину на Атлянтійському океані у віддалі 500 миль від побережжя Нової Фунляндії. У підводній лодці були три німецькі ґенерали і два японські достойники. Ґенерали піддалися, японці поповнили самоґубство. Про це сповіщає адмірал Джонас Інґрам. Адмірал виявив при цій нагоді, що японські субмарини оперують і на Атлянтійськім океані.

РОЗПУСТЯТЬ СКОРО ВОЯКІВ, ЯКІ ВЖЕ Є В АМЕРИЦІ.

Команда армії оповіщує, що вояки, які перебувають на території Злучених Держав, будуть скоро звільнені з військової служби, якщо їм прислуґує це право на підставі вимаганих точок. Команда оприлюднює цю вістку тому, що вояки, які перебувають в Европі, хоч і мають відповідне число точок для звільнення, не можуть дістатися до Америки скоро тому, що нема кораблів.

200,000 НОВИХ АВТ З КІНЦЕМ РОКУ.

Рада Воєнної Продукції потішає населення, що вже з кінцем 1945. року підприємства автомобілеві будуть могли кинути на ринок 200,000 нових авт. Скорше не можна буде викінчити продукції нових авт тому, що багато часу треба посвятити на переміну автомобілевих фабрик, котрі тепер виробляють воєнне знаряддя.

РУЗВЕЛТИ ВІДВІДУЮТЬ ПРЕЗИДЕНТА.

Ґенерал бриґадир Еліот Рузвелт, син помершого президента і сестра Еліота, пані Анна Бетиґер, відвідали президента Герія С. Трумена в Білому Домі. Вони переказали йому все, що знали про стрічу їх батька із представниками Анґлії й Советів на міжнародніх конференціях. Пані Бетиґер брала участь у конференції в Ялті, отже мала нагоду дещо знати про її перебіг. Ґенерал Еліот Рузвелт був приявний на конференції в Касаблянка, в Каїрі і в Тегерані, а також і в стрічі Чіянг-Кай-шека з Рузвелтом та Чорчилем.

КОНҐРЕС МАЄ ПІДНЕСТИ СОБІ ПЛАТНЮ.

Сенатський підкомітет радив над цим, чи це булоб мудро ухвалити додаток до платні сенаторам по $2,500 на видатки. Палата репрезентантів вже ухвалила собі такий додаток 179 голосами проти 83.

КОНФЕРЕНЦІЯ НАЛАДНУЄ ОСТАННІ ТРУДНОЩІ.

Делеґати на міжнародній конференції у Сан Франсиско наладнують дві кінцеві труднощі, заки приступлять до формального ухвалювання постанов для складення міжнароднього чартеру. Одна із цих труднощів, це злагодження сили вета великих держав, а друга, це належнення машинерії, зясування засад і способів при адміністрації кольоніяльних народів. У налагдженню такої адміністрації приняла комісія плян американського делеґата Стасена. На цей плян згодилися представники Великої Пятки, які мають інтерес в кольоніях.

Французи знову невдоволені.

Французька делеґація на конференції в Сан Франсиско, хоч дістала запевнення, що її представники будуть засідати в раді забеспеки разом ії іншими 4 великими потугами, виявляють своє невдовілля з цього, що плянована конференція Трумана, Чорчила й Сталіна не згадує нічого про участь Франції. Французи пригадують, що їх недопущено вже на конференцію в Ялті, хоч вони цього домагалися.

Брак порозуміння між Америкою й Англією в польській справі викликав теперішній застій

Берт Андрус, кореспондент газети Ню Йорк Геральд Трибюн, звідомляє із Сан Франсиско, що між делеґатами на міжнародню конференцію стала відома причина теперішнього застою в польській справі. Він твердить, що президент Рузвелт перед своєю смертю вислав листи до Чорчила і до Сталіна, в яких подав свій погляд на створення уряду в Польщі, відмінний від погляду Чорчила й Сталіна. Листи ще не оприлюднені, але дещо із них вже дійшло до прилюдного відома.

Про умови, на яких польська справа мала бути наладнана в Ялті, згадував перед кількома днями колюмніст Волтер Липман. Він твердив, що цих умовин не подано вповні до прилюдного відома і це саме забагнює польську справу. Андрус твердить, що непорозуміння зводяться до таких точок:

Президент Рузвелт не погоджувався з премієром Чорчилем в справі способу складення нового уряду в Польщі. Чорчил був того погляду, що тимчасовий польський уряд, званий люблинським урядом, мав бути цілковито розвязаний. Такому поглядови спротивився маршал Сталін. Президент Рузвелт не погоджувався з поглядом Чорчила і тому відмовився підтримати його в його спорі із Сталіном.

Після смерти Рузвелта Америка вітверто станула по стороні Анґлії в цій справі, а через те прийшло до застою. Оприлюднення факту, що Совєти придержали 16 польських емісарів ще більше скомплікувало справу і довело до безнадійности.

Андрус пише, що внаслідок цього сама конференція не є загрожена, але наладнання польської справи буде продовжене і може викликати ще дальші комплікації.

ҐУВЕР ЗАКЛИКАЄ ДО ВИСИЛКИ ХЛІБА В ЕВРОПУ

Бувший президент Ґувер заявив у промові по радіо, що до Европи треба вислати хліб негайно, коли ми хочемо, щоб голодне населення могло там витримати ще хоч 90 днів. Він звернув уваґу на те, що в цій справі не конче треба дивитися на саму людяність, але теж і на те, що серед голодного населення у визволених краях не можна завести ніякого ладу ані настановити уряду.

Чорчил за допущення німців до управи Німеччиною

Чорчил відбув конференцію з ґенералом Айзенговером, нині головним аліянтським військовим ґубернатором Німеччини, та заявив по цій конференції в британськім парляменті, що „ми не маємо наміру перебирати на себе самих увесь тягар заряду Німеччини". Одначе, німці будуть заряджувати Німеччиною згідно з приказами Аліянтів.

МОСКОВСЬКА ПРЕСА ПРОТЕСТУЄ

Офіціяльні органи советської фльоти й армії виступили одночасно з протестами проти „аліянтського пещення" таких воєнних злочинців, як Деніца, Буша, Ґудеріяна, Фалькенгорста, котрим мовляв британці й американці тепер дозваляють ширити серед німців та Аліянтів ту саму пропаґанду, що її свого часу провадив Гітлер, а котра нацьковує Америку й Британію проти Росії, а Німеччину малює як одиноке забороло проти большевизму. „Червона Фльота" каже, що подібної тактики держалися німецькі ґенерали по першій світовій війні, коли вони цілу вину за війну склали на німецького кайзера.

ШУКАЮТЬ ЗА ГІМЛЄРОМ

У відповідь на запит у справі Гімлера, заявив Чорчил у британськім парляменті, що він не знає його місця побуту. Він казав, що деб він не був, на цьому чи тому світі, йому певно горячо.

Московське радіо подало вістку, що Гімлер пішов у підпілля, довершивши підпільну організацію націстів. Багато його помічникам, ґестаповцям і членам організації „SS" уможливлено конспірацію в цей спосіб, що про них подано в німецьких ґазетах вістки про їх смерть. Інколи таких націстів поміщено в націстичні табори, гейби вони були вороги націзму, ба навіть дано їм леґітимаційні папери жидів, змасакрованих націстами. Підпільні націстичні організації мають свій осередок у південній Німеччині, де націсти заклали великі тайні магазини зброї.

АЛІЯНТИ ҐОТОВЛЯТЬСЯ ДО СУДУ НАД НАЦІСТИЧНИМИ ВОЄННИМИ ЗЛОЧИНЦЯМИ

Під натиском загального народнього домагання суду над націстичними злочинцями, Аліянтська Комісія Воєнних Злочинів приспішує свої праці та скликує до Лондону на 31. травня конференцію представників аліянтських урядів у цій справі.

Британські урядники заявляються за те, аби націстичних злочинців не судити звичайним судом, а скорим інтернаціональним військовим трибуналом. Вони є за те, аби Ґерінґа повісити адміністративним порядком, себто без формального цивільного суду.

ВЕРНУВ, ТА ТАКИ ЗГИНУВ У ПОЛУМЯХ.—Маємо перед собою траґічну сцену. Отсе американський летун вернув з налету на ворожі позиції й осів на літаконосці, та при злеті тріс тенк з газоліною. Зачало горіти. Вояки, як бачимо, взялись ратувати. Та летуна не вдалось вратувати, він погиб в полумях.

НОВИЙ ВЕЛИКАНСЬКИЙ РЕЙД НА НАҐОЮ

Наґоя, третє щодо величини місто Японії, один з її найважніших промислових центрів, була вдруге ціллю великанського рейду американських суперфортець. Понад пів тисячки бомбовиків системи „Бі-29" узяло участь у цім рейді, підчас котрого скинено на південну чатину міста понад 3,500 тон запальних бсмб і полишено 16 квадратових миль міста в пожарі. Дими закрили північну частину міста, що була атакована в першому рейді.

ЯПОНЦІ ВЖИЮТЬ ГРОБІВ ПРЕДКІВ ДЛЯ ОБОРОНИ ЛІНІЇ.

Американський поступ на острові Окінаві здержав надзвичайно сильний огонь японської піхоти й артилерії, що вживають тепер гробів своїх предків для оборони своїх позицій. Кожний горб на Окінаві тепер вкритий цементовими будівлями, закритими в землі та здібними видержати до певної міри огонь артилерії.

БОРОТЬБА ПОТЯГАЄ БАГАТО ЖЕРТВ.

Про те, як коштовна в людях боротьба на острові Окінаві, вказує обчислення американської команди, що досі на Окінаві згинуло 46,505 японців. Американці взяли до 15. травня у полон 1,038 японців.

До того дня американські втрати виносили: 3,781 вбитих, 17,004 ранених та 165 пропавших. Фльота, що піддержує сухоземні сили, мала 900 вбитих, 2,746 ранених, 1,075 пропавших. Пропорція втрат американських до японських вказує на вищість американської техніки воювання.

РЕЙД ПАТРОЛЬОВИХ ЧОВНІВ НА ФИЛИПИНАХ.

Група американських патрольових торпедових човнів вибралася в понеділок в товаристві одного більшого човна з 3-цалевою гарматою на рейд на тайну японську фльотну стацію на східнім побережжю заливу Давао, на південній стороні острова Мінданао. Рейдовики заскочили японську фльотилю саме вчас, як вона вибиралася на рейд проти американців, знищили прибережні інсталяції та затопили 6 менших воєнних човнів.

Японські човни мали кожний по 70 стіп довжини та скидалися на американські патрольові торпедові човни. Японська база була закрита галузами й листям. Американці зочили її були підчас лету понад неї в неділю.

СУХОЗЕМНІ СИЛИ НА ФИЛИПИНАХ ПОСУВАЮТЬСЯ ДАЛІ.

Американські сухоземні війська на Филипинах посуваються невпинно наперед і на острові Люсоні й на острові Мінданао.

Филипинські партизани беруть у тих операціях живу участь. Останніми днями вони доконали вдачного нападу на японський ґарнізон на північній частині Люсону. Американський 20. полк. Дивізії воює на Люсоні вже сто днів без перерви.

НАЗИВАЮТЬ КИТАЙСЬКУ ОФЕНЗИВУ НА ЧІҐКІЯНҐ НАЙВАЖНІШОЮ ПЕРЕМОГОЮ ВІЙНИ.

Воєнні обсерватори розцінюють успішний похід китайських військ на провінцію Чокіянґ як одну з найважніших китайських перемог цеї війни.

Взагалі останніми часами японцям у Китаю не ведеться. Китайці женуть їх на всіх просто фронтах, а британці випирають їх зовсім із Бурми.

ШУКАЮТЬ ЗА НІМЕЦЬКИМИ СКЛАДАМИ АМУНІЦІЇ.

Американська 14. Армія склала спеціяльні відділи для пошукування за тайними німецькими маґазинами амуніції, котрих у одній окупованій частині Франції має бути 4,000. Ці склади, в котрих має бути зложених 200,000 тон вигухових матеріялів, треба усунути, бо вони представляють поважну небезпеку при будові різних мирних інсталацій.

НЕ ПУСКАЮТЬ АМЕРИКАНЦІВ ДО БЕРЛІНА.

Советські війська не пускають американських вояків і кореспондентів до Берліна, Праги, Будапешту й Праги. Американців обурює та заборона, бо американські власти дозволяють советським кореспондентам і військовим їздити свобідно по всіх краях, окупованих американськими військами.

Американські команданти добилися угоди зо советськими в справі пересилки американських бранців у німецьких таборах. Досі вже переслано з російської зони на американську літаками коло 80,000 американських бранців.

ВИЛОВЛЮЮТЬ НАЦІСТИЧНИЙ ПРОВІД.

Коло Берхтесґадена в південній Німеччині арештовали американські вояки одного з найлютіших націстичних верховодів, диктатора німецьких робітників, д-ра Роберта Лея. Арештований спершу перечив, що він Лей, називаючи себе д-ром Дістельмеєром.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of Octobed 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодинокe число три центи		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
на пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
Число в суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50
В Джерзі Ситі і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ПЕРЕСТОРОГА!

Сема Воєнна Позичка повинна дати урядови — і певно дасть — не тільки тих 14 біліонів долярів, яких він від нас домагається, але й далеко більше. Бо таке було досі наше відношення до свого уряду і своєї держави, і таке буде і тим разом.

Що так буде, а не інакше, то за те ми певні. Зокрема ми певні за українське громадянство, що то звичайно не пускається на спекуляції, а вкладає свій тяжко запрацьований гріш в добрі й певні руки, тим разом — у державну скарбницю, себто в найпевнішу руку на цілому світі.

Та пропаґанда, яку поведено в справі Семої позички, а яка в таких справах є просто звичайною конечністю, звертає нам увагу не тільки на гроші, але на багато інших справ. З них найважнішою є та, щоб ми через нашу перемогу над Гітлером не дали себе ввести в такий оптимізм, що воєнне нещастя минуло, що перемога над Японією це вже другорядна справа, яка скоро буде зліквідована. Отже Сема Воєнна Позичка перестерігає нас перед таким самогубним думанням! Вона нам каже, що війна з Японією заповідається на довшу кампанію. Це видно вже по тім, що військові знавці подають, що забере цілий рік, заки буде можна перекинути військо й воєнне знаряддя з европейського фронту на азійський. Знов кораблів треба буде тепер на Пацифіку далеко більше, ніж їх маємо тепер до розпорядимости, бож хочемо повести офензиви на великі розміри і рівночасно в многих місцях. Треба теж великанської летунської сили, щоб постійними масовими бомбардованнями облекшити іншим збройним частинам дальші воєнні операції.

Коли вглиблятись в те, що передають кореспонденти з японського фронту, чи в те, що читаємо в офіційних воєнних звідомленнях, то мусимо завважити, що боротьба на островах на Пацифіку іде — на ярди. Пять днів забрало нашим воякам на Окінаві, щоб дістатись на малий горбок, що його віддаль від їхніх лисячих нор можна було рахувати на ярди. Це така боротьба, де вояки не піддаються! Там ідуть рукопашні бої, як в старих часах, у греків чи римлян. І щоб посунутись вперед — противника треба вбити.

В ось такому положенню є наші хлопці на японському фронті. Перед собою мають завзятого, фанатичного противника, вихованого в погорді до смерти. Це фанатики, збаламучені куди гірше ніж ті, що були виховані в націстівській отруї. І ті фанатики мусять бути переможені. Теж і вони мусять безумовно здатись, як і націсти.

Значить, що ще дуже важке завдання є перед нашими вояками, перед нашим урядом, і перед нами всіми. Сема Воєнна Позичка пригадує нам те все і перестерігає нас перед надмірним оптимізмом і перед охлялістю в змаганню до осягнення остаточної, повної перемоги.

І. Троняк (Париж).

З ВЕЛИКИХ БУДНІВ...

Приїхала вона сюдою здалека. Подорож була замітна. Повна вражінь та пригод.

Коли в синяві обрію згубилась статуя „Волі", наша Марійка — Ганна чула, що їй довго прийдеться не бачити рідного Гемтремку і все замріяного Мічіґенського озера...

Вона відчувала внутрішній біль. Серце їй щеміло. А сльози, що горохом котились по її лиці, здував вітер, що розколихував хвилі океану і злісно вдаряв об борт пливаючої твердині. Вони падали на долівку палуби великого корабля, чи завіяні вітром летіли прямо в мутні води Атлянтику.

Але сльози українки, що плакала за новою, прибраною і улюбленою американською батьківщиною, не довго заливали її очі. Свідомість, що вона їде до Старого Краю, що в ньому, ген далеко, десь аж над Дністром, зросли, виховались, життям раділи і горя зазнали її родичі, створила підсвідомо в неї почуття радості. І сльози скоро сховались в її синіх очах....

Вона добровільно стала в ряди Американської Визвольної Армії та їхала на стрічу Волі, що її ждала ціла Европа, а з нею й Україна!

Марійка — Ганна раділа, що вона може брати участь у великому ділі...

По неспокійних водах Атлянтику посувався корабель вперто вперід.

Через кілька днів забіліли на обрію скали узберіж Англії. Тут причалив корабель перший раз до пристані.

Окруження, що його Марійка — Ганна стрінула на великому европейському острові, не було їй по нутру. Їй здавалось, що тягне від нього холодом, а вона ждала сердечности, щирости, радощів і рідного тепла...

При першій нагоді їхати на европейський континент — вона з неї скористала.

Доля, кажуть, водить щастя за руку...

Русяве волосся, широко відкриті, великі очі, високе розумне чоло, гарно закроєні уста і гнучка стать, — нічим не зрадилиб, що перед нами українка. Американський військовий стрій — говорить сам за себе. Та чуєте українську мову... І очам своїм не вірите!... Перед вами українка! Прямо з Америки! ...Перша вістунка від наших братів зза океану! Перша українка Американської Армії в освободженій західній Европі!...

Так ми стрінулись.

Вражінь в неї доволі! Але вони ще за свіжі, щоб про них зараз говорити. Їх вона зможе розказати, або й списати щойно згодом. Але вона зі захопленням стане нам оповідати про рідний світ в Америці. А його створили собі українці в Новому Світі на зразок цього, що його носять завжди в серці. Вона оповідатиме нам про чудову українську мову, що її плекають наші брати за океаном у школах, інститутах, університетах! Про українську пісню, що нею чарують сини і внуки українських степів всю Америку. Про українські церкви, школи, бібліотеки шпиталі, приюти, дитячі садки... Про все українське життя, що на американському ґрунті, набрало розмаху, буйности і нестриманого гону... Все вперід!... Все вгору!...

І як у Гемтремку, так в цілій Америці думають про нас. Усі болiють серцем за нас, виснажених, змучених і збіднілих довголітньою, страшною війною... Вони так відчувають... Бо вони — наші брати! А нове покоління, що ніколи не бачило Рідного Краю, теж любить вимріяну красу, Україну. Бо родичі передали їм всі свої задушевні бажання, всю тугу і всю любов батьківщини своєї... І Марійка — Ганна теж оповідатиме колись своїм дітям чудову казку про Україну... Мережану шедеврами української уяви і ніжністю української душі...

„І кажіть, чи може память про Україну колинебудь і денебудь загинути, як довго живуть у світі українці?" — закінчує Марійка...

Ви мовчите. Та в серці — ви безмірно радієте! Дивуєтесь сильній українській крові, що не пропадає, хай і в країні, що в ній, здавалосяб найлекше можна „згубитись"...

Подивляєте нове покоління, могутньої Америки, якої сини і дочки не щадять поту і крови, щоб визволити з неволі свої старі батьківщини в Европі, де їхні батьки, діди і прадіди тішилися колись волею і вміли жити!...

У вашої сестри-українки з Нового Світу шукаєте „євшану-зілля"... і знаходите його в зові української крови!...

З Марійкою — Ганною стрінулись ми на чужині. Але все таки ми старались трішечки зажити у свому світі...

І ось загомоніла українська мова, залунали українські пісні. Молодість додала чару старезним мурам французького будинку і скромній обстановці кімнати. Український борщ і вареники були завершенням великого свята, що я його у душі святкував: стрічі першої українки з Нового Світу у сучасних великих буднях...

Дивлячись у її, деколи замріяні очі, я відчував, що вона линула думкою в свою нову батьківщину над замріяні води Мічіґенського Озера. Дивлячись у ці очі, думками блукав я по батьківщині моїй, землі українській...

Микола Чубатий.

Міліони бездомних мандрівників в Европі

На образках з німецького фронту видно було останніми часами такі картини:

Американські повзи, гармати та панцирні автомобілі посуваються на схід крізь руїни німецьких міст звичайно поміж двома рядами обдертих виголоджених людей. Одні з них в мішках на плечах несуть своє жебрацьке добро, дехто на малім візку тягне рештки свого майна, буває що й діточий візок служить за середника транспортації. Що це за нещасні люди? Це міліони людей бездомних, що опинилися на терені Німеччини, а тепер мають це щастя живими дістатися на терени окуповані свіжо американськими та британськими вояками.

Хто вони ці нещасливці? Це міліони бездомних людей, що мусіли покинути рідну землю та пішли в світ за очі.

Воєнні репортери доносили, що чим дальше запускалася американська армія на схід, тим більші маси стрічала, тих вандруючих бездомних, що посувалися в противному напрямі, на захід. Між вандруючими бездомними стрічаються люди різних націй: французи, бельґійці, поляки та росіяни, тільки деколи згадують теж українців. Річ природна, що під тими росіянами скриті всі ці національности, що мали нещастя стрінутися з червоними росіянами як окупантами їх країв, тому їх теж зарахували до росіян.

Положення тих бездомних вандрівників деколи прямо страшне. Вони не тільки самі виголоджені, але також їхні одежі повні насікомих, тому між ними панують хороби. Діти то правдиві скелети. Величезне число тих нещасливців стає відразу проблємою для американської армії. Тому при поодиноких американських арміях зайшла потреба виділити тисячі жовнірів, що їх завданням була тільки перша опіка та порядкування вандруючих міліонів „поляків та росіян", що втікають на захід дарма, що ця „Польща та Росія" лежать на сході.

Вандруючі міліони посувалися, а то й ще далі посуваються в напрямі американських військ, щоби бути якнайдальше від нинішньої червоної Польщі та тої загадочної „Росії".

При одній тільки 9-тій армії виділили біля 10 тисяч жовнірів, щоби ці тримали лад між вигнанцями зі своїх країв. Першою річчю є забрати тих нещасливих до провізоричних таборів. Там їх нагодовують, відвошивлюють та дають тимчасову опіку. Опіка армії над ними є тимчасова, бо компетентним урядом, що має дбати про них аж до дальшого вирішення їх долі є ЮНРРА. Її аґенти працюють вже глибоко в Німеччині, деколи доходять вони аж під сам фронт, щоби облегчити працю армії.

Про вандруючих майже постійно згадують, що це поляки та росіяни. Можемо припускати, що це за поляки та за росіяни! Поляками чи росіянами вони тільки по пашпорті, натомісць під тою національною приналежністю в більшости скриті українці, одні з бувшої Польщі, другі зі совєтської України, тому одні з них поляки, другі росіяни. Безперечно, що між ними може бути теж і багато справжніх поляків, що втікають перед червоним режімом у власній батьбатьківщині, одначе наділі це в більшости українці зі Західної та Східної України, що втікають перед червоним раєм. Втікають мужчини, жінки та цілі родини з малими дітьми.

Другий раз на вандрівці серед бездомних.

Серед филі бездомних українців, що посуваються на захід на стрічу американській армії є багато тих нещасних, що в цій війні вдруге вже мусіли покидати рідну землю. Перший раз в осені 1939, коли червоні заняли Західну Україну. Тоді біля сто тисяч українців та українок покинуло рідну землю та подалися на захід. Перша вандрівка не була ще така безнадійна як теперішня, друга.

Передше більшість еміґрації не посунулася дальше поза Лемківщину. Тільки одиниці посувалися дальше, до Австрії та на Чехію.

Як доносила українська еміґраційна преса з 1941 року, то осередками української еміґрації тоді було місточко купелеве Криниця на Лемківщині, а далі Краків. Як видно з того, то ця тимчасова еміґрація трималася як довго могла української землі, даючи серіозну освітню працю лемкам, серед яких найшли вони братерське пристановище. Дальша частина тоїж еміґрації розмістилася в Кракові, інша біля міста Ченстохови.

Між бездомними вигнанцями з рідної землі були люди різних професій та суспільних кляс-інтеліґенції, селянства та робітництва. Для прикладу провідником ґрупи вигнанців на Лемківщині в часі першого виселення був бувший секретар соціялістично-радикальної партії, Осип Навроцький. Між еміґрантами в Кракові був редактор Громадського Голосу зі Львова, редактор Стахів. Згадуємо це нарочно, бо американські прислужники Совєтів, що за ложку сочевиці продалиб рідного брата, все твердять, що між вигнанцями є передовсім люди з одної політичної орієнтації націоналістичної. Наділі на еміґрації найшлося тоді все, що було політично активне серед західних українців, без огляду на партійну приналежність.

Після відвороту большевиків зі Західної України головна маса еміґрантів повернула назад на свої місця постійного осідку та підняла дальше свою професійну працю, аж до другого наступу большевиків на Західну Україну.

Мається вражіння, що другий вихід української еміґрації зі Західної України куди численніший ніж перший. Неповних два роки першої совєтської окупації Західної України большевиками далися добре в знаки західним українцям, тому перед другим приходом большевиків ще більші маси західних українців подалися на захід, на добровільне вигнання, щоб ратувати життя. Положення їх стало тепер ще гіршим, бо тільки коротко могли вони спинитися на рідних пограничних землях Західної України, інакше булиб попали в руки „визвольників" і згинули чи опинилися на Сибірі.

Ця західно-українська еміґрація тепер уже не найчисленніша. До неї долучилася тепер східно - українська еміґрація, що була змушена покинути рідний край сотками тисяч.

Сотки тисяч тих нещасних опиняться під опікою ЮНРР-и до якогось означеного часу. А потім знов стає рубом проблема постійного їх поселення. Інтерес українського народу, інтерес української національної культури вимагає, щоби тих людей зберегти для нації та дати їм змогу спокійно працювати дальше для добра українського народу. Бажаним булоб, щоби ці жертви війни могли поселитися разом при вже істнуючих кольоніях українців. Для тої цілі найкраще надаваласяб Канада, тому теж обовязком братів канадійців є подбати про місце для своїх братів, вигнанців з рідної землі.

ОЛЕКСАНДЕР ЛУГОВИЙ

БЕЗХАТНИЙ

(Повість з іміґрантського життя в Канаді, нагороджена на Літературнім Конкурсі У. Н. Союзу).

9)

І Остап і Надія росли сиротами. Може тому зберігли чистову. Він дуже високо ставив подружні взаємини. Постановив не вязатися з такими, що не могли стати його дружиною, але й не хотів мати чиюсь припадкову жінку за свою. Відчував, що такої не зможе шанувати, ні їй довіряти. Не цінив людей за матеріяльні здобутки, ні за зовнішність. Дуже мале значіння придавав грошам. У людей гроші ставали все паном над ними, у нього слугою. Правда, слугою фальшивим, неслухняним, та всеж тільки слугою.

Надія росла самітно. Батько в далекому Новому Світі, мати померла внаслідок воєнної хуртовини. Малою, — пасучи людські корови, — самотужки навчилася читати. Нею, всіми поштуркуваною, зацікавився старий бездітний учитель в селі. Помагав їй книжками, картав не раз її хлібодавців, що намагалися попалити книжки, а її гнали до непосильної для дитини праці. Потому перебрав до себе на виховання. Учитель загинув у опікунчій тюрмі, та дівчині вже йшов шістьнадцятий рік; могла сама собі давати раду. Освітою могла рівнятися з ученицями середних шкіл, хоч освіта її не була систематичною. Галузі, що її цікавили — знала добре, знала історію, літературу, географію, фізику. Але не знала таблички множення. Розумна від природи дівчина високо ставила обовязки подружого життя, й гідність дівчини, майбутної жінки-матері. Не знати, як би склалося її життя під опікунчою владою, — на щастя поміг батько, виславши з Канади їй на подорож. Зустрінувши Остапа, розпізнавши його характер, — не зчулася, коли його полюбила. Все прийшло так несподівано! Не тямила вона, коли обняла його, почала цілувати. Готова була віддатись йому, виконати всі його бажання. Та він чесний і шляхотний. Не схотів використовувати її. Значить справді любить її й шанує... Зіркою її назвав... І вона заслужить те імя... — думалося дівчині.

Сиділи тісно притулившися одне до одного, сперши голову об голову. Він, суворий, гордий, доходив до вершка розцвіту мужеських сил, а вона ніжна і гарна, з незовсім ще розвиненими формами жіночої краси, наче пупянка рослини напередодні розвинення в чарівну запашну квітку. Забули увесь світ поза собою самими і своїми мріями...

III.

В вагоні еміґранти хропіли й свистали на всі носові заставки. Остап очунявся.

— Гм... Зовсім не романтично, Зірко! — звернувся до дівчини.

— Що тке? — спитала та немов пробуджуючися.

— Не чуєш, яка храповіцька оркестра? А ми під ту музику про любов мріємо! — засміявся. — Для любовних мрій потрібно ясного місяця, гейби коло млинове, як то у пісні, співу соловейка, лісу, або хоч конопель... Якось не по людському у нас...

— Ой, ти, безсоромний! — Надія затулила рукою йому уста. — Не можна так говорити!...

— Чогож ми малиб одне одного соромитися? Нас ніхто не чує! Як би люди так соромились, то й не булоб їх на світі! — резонував. І далі: — Колиж ми поберемося, Зірко?

— Коли хочеш. Я думаю, попрацюємо обоє через літо, заощадимо трохи гроша, а в осені поберемося.

— Гм, — скривився він. — Довго ждати!

— Чогож довго? Кілька місяців тільки!

— Того, що я тебе люблю. Зїв би здається всю з любови!

— Ой, аж страшно! Зажди, любчику, — дівчина погрозила пальцем. — Тепер кажеш, зїв би всю, А колись, як поберемося, за один мій волос у страві будеш кривитися!

— Розживемося трохи, а тоді...

— А тоді що? — перебила.

— Заведемо гарну обстанову в нашій хаті. Тебе вберу, наче княжну, посаджу в крісло, положу голову на твої коліна й тобі у вічі буду дивитися! — снував Остап мрії.

— Навкучиться так! — сміхом осадила розбурхані мрії дівчина. І разом споважніла — Не знати, чи батько хоч вийде проти мене на стацію? — заговорила. — Він має другу жінку, мачуху. Чи хоч пізнаємо одно одного? Мені кілька місяців було, як він поїхав.

— Не турбуйся, любчику! Знайдемо! — запевнював він.

Довго ще залюблені базікали потиху, снували майбутне у надто рожевих барвах. Не знали Канади ні її законів; не знали, чи не передчували, що найближчі години принесуть їм довгу розлуку...

Дівчина сіла, знову тісно притулившись до нього, наче шукаючи захисту перед майбутністю, положила голову на його плече. Одною рукою Остап обняв її, другою сперся на підвіконник і потонув у задумі. Просто не вірилося, що він знайшов у цій селянській дівчині свій, давно вимріяний ідеал жінки. Що значить тяжка праця, матеріяльні недостатки, скитання по чужині, раз він матиме коло себе люблючу істоту? Для неї він гори переверне, зорі з неба постягає! Вона буде його розрадою й помічницею. Разом йтимуть у життя, на долю й недолю...

(Дальше буде).

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На видавництво Українського Квартальника жертвували по $1: М. Добрянський, П. Кухар, о. С. Фецко, Р. Бойко, В. Петричкович, П. Заяць, Д. Датків, А. Сенедяк, М. Хромяк, Н. Ковальчук, М. Добрянська, А. Цура, П. Хомяк, Н. Беднарчук, К. Струса, О. Буцяк, Т. Кіт, Г. Петричкович, П. Мигаль, Г. Лесюк, В. Качмарський, А. Добрянська, Й. Харко, Й. Петрик, П. Струк. Цю збірку в сумі $27 переслав П. Кухар.

НА 370 ДЕЛЄҐАТІВ, ВИБРАНИХ НА 21. КОНВЕНЦІЮ У. Н. СОЮЗУ, ТІЛЬКИ 87 ВЗЯЛИ В КВІТНІ УЧАСТЬ В СПЕЦІЯЛЬНІЙ ПЕРЕДКОНВЕНЦІЙНІЙ КАМПАНІЇ ЗА ПРИЄДНУВАННЯ НОВИХ ЧЛЕНІВ. ТИМСАМИМ, У КВІТНІ 283 ДЕЛЄҐАТІВ НЕ СПОВНИЛИ СВОЙОГО ОБОВЯЗКУ СУПРОТИ СОЮЗУ. А ЦЕЙ ОБОВЯЗОК, ЯК ЦЕ ВЖЕ БУЛО ПРОГОЛОШЕНО, Є ТАКИЙ, ЩОБ КОЖНА ДЕЛЄҐАТКА І КОЖНИЙ ДЕЛЄҐАТ ПРИДБАЛИ СОЮЗОВИ КОЖНОГО МІСЯЦЯ ПРИНАЙМНІ ОДНОГО НОВОГО ЧЛЕНА. ОТЖЕ ЗАКЛИКАЄМО ЦИХ ДЕЛЄҐАТОК І ДЕЛЄҐАТІВ ДО СПОВНЕННЯ ЦЬОГО СОЮЗОВОГО ОБОВЯЗКУ!

Говорити чи мовчати?

Наша громада має багато спірних справ, які потребують загального обговорення в пресі і лише після обширного та належного обговорення зможуть вони бути основно розвязані та доцільно полагоджені. В імя нашого загального добра не треба справи ставити так, що, мовляв, не слід нам розводити дискусії і в пресі розглядати наші недомагання й наші спірні справи, бо цим ми представляємо себе зле перед нашим окруженням та тим виказуємо перед чужинцями всі наші слабі сторони й недомагання.

Нам конечно є потрібним прилюдно обговорювати всі спірні питання й болячки нашої ґромади і тим шукати способу для відповідного полагодження чи лікування та не боятися сказати прилюдно правду, хотяй би вона була деколи і декому не мила, бо таке поступовання принесе належне оздоровлення в суспільнім життю.

В обговорюванню наших справ і проблєм треба руководитися завжди правдою та вирозумінням, а знова всю нашу діяльність опирати на здорових основах та з відчуттям національної гідности й чести.

В суспільно - орґанізаційному життю не треба гніватися, коли комусь виясниться помилку чи нетактовність. Кожний чоловік в приватнім чи орґанізаційнім життю може помилитися, бо непомильним є лише цей, хто нічого не робить. Треба мати вирозуміння, щоб до помилки призначатися та старатися її направити, а не гніватися і від дальшої праці усуватися.

Правда, що треба у всіх вище згаданих справах руководитися правдою та відрізнювати річеву дискусію від обчернювань і всякої критикоманії, бо ці останні є для нас шкідливі та руйнуючі. Критика, хотяйби остра, але річева, є не лише користна, але навіть потрібна. Вона є контролею і реґулятором суспільно-орґанізаційного життя. Знова пересадна і злобна критикоманія та різні часто й неправдиві напади та обчернювання поодиноких груп чи осіб є цим розкладовим чинником, що не лище справи не вияснює ні направляє, а, навпаки, її утруднює та викликує такі відносини, що унеможливлюють всяку громадянську активність. Лише така безвідповідальна критикоманія та всякі безпідставні напади є причиною того, що багато з наших громадян відтягається від орґанізаційної праці, бо не хоче наражуватися на це, щоби попасти на всякі безпідставні і непристойні напади.

Бажаючи оздоровити наше суспільне життя треба призадуматися над тим, що було в нас до тепер. Треба зробити всему належну перевірку та вияснити, що було причиною наших невдач, та що і хто має вину за істнуючі відносини в суспільно - орґанізаційному життю. Шукаючи поправи треба змагати до того, щоб скріплювати в нас це, що є корисне й будуюче, а усувати все те, що уважається шкідливе й руйнуюче. Треба мати на увазі, що сила наших орґанізацій не в кількости а в якости й такі зможуть нормально розвиватися лише тоді, коли діяльністю будуть себе доповнювати, а не тоді, коли в такий чи інший спосіб будуть себе поборювати та між собою конкурувати.

Треба змагати до того, щоб загально оздоровити відносини всуспільно-орґанізаційному життю, треба скріплювати нашу національну єдність та змагати до консолідації всіх наших сил! Одначе не треба казати: не сперечаймося, бо чужі люди дивляться на нас — і не обговорюючи справ складаємо їх до архіву, а правда сама вийде наверх. Таке поступовання є подібне до заклеювання гниючої рани, яку потрібно не заклеювати, а відкрити та вичистити хотяй це болить, бо тим оздоровлюється цілий орґанізм.

Нічим і ніхто не може заставити всіх однаково думати. У всіх є різниця думок, різниця поглядів та різниця поступовання. Їх треба вимікювати та прилюдно висказувати та з них вибирати це, що для нас і нашої справи потрібне.

Кожну нашу проблєму чи спірну справу треба відповідно обговорити та прилюдно і належно вияснити і лише таке прилюдне слово правди відверне від нас всяку небезпеку та дасть нам відповідну розвязку.— („Українське Слово").

М. В.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Комітет Злучених Орґанізацій на допомогу.

У неділю 14. квітня відбулися збори місцевого Комітету Злучених Товариств під проводом голови М. Чагарина й секретарством Марії Колісник. Вона склала фінансовий звіт, а місцевий парох о. П. Білонь пояснив теперішне важне положення наших земляків поза границями, про що вже дістав вісти. Розуміючи це положення, приявні рішили, щоб тепер збірки на народні цілі посилати і складати їх на руки комітету, а місцевий комітет буде стояти в порозумінню з Українсько - Американським Допомоговим Комітетом у Філядельфії. Із призбираних грошей рішено змісця вислати на допомогову акцію $300, а на зборах призбирано $27.50. Після збірки вибрано новий уряд в такому складі: І. Кокольський, голова; Р. Вецал, секр.; Н. Кузів, касієрка. Новий уряд перебрав теж оставшу касу у висоті $291.26.

Марія Колісник,
б. секретарка.

—o—

МІСТО НЮ ЙОРК.

З орґанізаційної праці Обєднаного Комітету.

На останніх зборах Обєднаного Комітету Українських Товариств міста Ню Йорку в домівці Українського Демократичного Клюбу під ч. 59. Ст. Маркс пл. при співучасти давніх і свіжих делеґатів обговорено такі справи:

Як минулими роками, так і тепер Обєднаний Комітет брав участь у кампанії Американського Червоного Хреста. Теперішня кампанія принесла коло $2,000, що їх вислано через Обєднаний Комітет до А. Ч. Х.

Дальшою важною точкою була справа допомоги рідному краєви, а особливо тим українцям, що до них вже можна цю поміч посилати після здачі Німеччини. Як кожному відомо, тисячі наших братів і сестер опинилися поза границями рідного краю. Одні пішли туди зо страху перед ворожою агресією, інших вивезла націстівська влада на примусову працю в Німеччину чи Францію. Всі ті нещасні жертви війни найшлися в страшнім положенню і ми повинні їм вислати негайно допомогу. Поміч потрібна в харчах, одіжи й грошах. На підставі порозуміння між Обєднаним Комітетом і Централею будови Українського Народнього Дому рішено скликати **загальну нараду всіх українських товариств і орґанізацій нюйорської громади на день 3. червня до салі при церкві св. Юрія при 7-мій вулиці.**

Намічені збори малиб за ціль підготовити загальну збірку, а водночас і віче для переведення допомогової акції. На віче вже винаймлена саля на неділю 1. липня 1945. Зогляду на оці тривожні вісти, які день-у-день приходять з Европи, треба надіятися, що на заповіджені збори прийде велике число представників наших товариств і не буде між нами таких, що булиб глухими на наш заклик, у таку хвилину.

Читаючи українську пресу, находимо в ній листи наших вояків з болючими описами стріч з нашими людьми. Можна завважати, що наших хлопців болить найбільше це, що наші люди в Европі винищені голодом, нуждою, не мають чим свого тіла прикрити, благають помочи, а наші хлопці помочи їм дати не можуть. У нас в Америці справа мається інакше.

Ми таку поміч дати можемо, але треба знайти троха чуття і братньої любови в нашім серці. В кожній нашій родині найдесь біля, убрання, якого ми не будемо вже вживати, а яке лиш непотрібно забирає нам місце. Там в Европі зробить воно велику службу для тисячів чоловіків, жінок і дітей, які через ту страшну війну зійшли на жебраків. Щоб колись історія не осудила нас за недбальство і байдужність до нашого рідного народу, всі берімся за працю, а то збираймо убрання, біля і гроші. — Віримо, що за спонукою Обєднаного Комітету наша праця буде успішною і причиниться хоч в тисячній части до злагодження страшного горя тих, які так дорого переплатили цю війну.

Марія Демидчук,
секретарка Обєднаного Комітету.

—o—

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

На допомогу українським жертвам війни.

Український Самостійний Золотий Хрест в Джерзі Ситі, повідомляє, що урядничкп: Марія Трусевич, Катерина Коблан, Стефанія Костирко вислали $100 до „Свободи" для її надзвичайної кампанії на допомогу українським жертвам війни в Европі, а $13 на працю Українського Конґресового Комітету. Крім того, Катерина Коблан зложила ще від себе $5 на цілі Конґресового Комітету.

To the People of this Community

"To whom it may concern." This is the way Staff Sgt. Bob Potter addressed a letter to home folks in Gettysburg, South Dakota.

"My brother lies near the ruins of St. Lo, the town that he helped to liberate. He didn't go alone; some of his buddies kept him company. He went quickly, as one will with a belly-full of lead and steel. Some of them lingered a bit, then died mercifully. Heroes, all of them, unsung by most, but in our minds their images remain as if written in acid. We can't forget. Make sure you don't."

To Sgt. Bob Potter:

We are rewriting your foreword. It should read: "To Every American."

We are engaged now in one of the most vital war jobs of all, the buying of more War Bonds. We know the pain which is in your heart. Nothing we can do will restore life to your brother and his buddies but we can prove to you and them we are worthy of their sacrifices. Buying extra War Bonds, the most we have ever bought in a war loan, is small tribute to heroes but at least it shows we too keep in our mind their images "as if written in acid."

THE EDITOR

ПОШУКУЄМО 467 ЖЕРТВОДАВЦІВ по $100

НАДЗВИЧАЙНА КАМПАНІЯ „СВОБОДИ" НА ДОПОМОГУ УКРАЇНСЬКИМ ЖЕРТВАМ ВІЙНИ

„Свобода", орґан Українського Народного Союзу, свідома того, що її читачі та члени і відділи У. Н. Союзу були завжди прикладом жертвенности в кожній гуманітарній акції американських українців, закликає їх тепер до активної та жертвенної участи в проголошеній отсим надзвичайній кампанії, якої ціллю є знайти 500 жертводавців (осіб, товариств, чи відділів), з яких кожний зложив би одноразово не менше як $100 на допомогу найнещасливішим з нещасливих — українським жертвам війни.

Дальші жертви в цій надзвичайній кампанії „Свободи" на допомогу українським жертвам війни зложили:

31—32)	Іван Федан, Арнолд, Па.	$200.00
33)	Осип Приймак, Балтімор, Мд.	100.00
	Разом	$ 300.00
	Попередно проголошено	3,000.00
	Разом	$3,300.00

ХТО НАСТУПНИЙ?

Дальші жертви — по сто долярів чи більше — просимо слати чеками чи поштовими переказами, виписаними на „Свободу", на таку адресу:

SVOBODA
P. O. Box: 346. Jersey City 3, N. J.

Що писала "Свобода" тому 40 років?

4. травня 1905. р.

ВІСТИ З УКРАЇНИ.

Російські щоденники звідомляють, що київські українці заходяться коло оснування в Києві щоденної газети в українській мові. — У Полтаві міська управа основує народню школу імени Івана Котляревського. Школа має бути отворена в осени, а її характер має бути український. Міська рада домагається від уряду дозволу, щоб наука у всіх клясах цеї школи відбувалася в українській мові, а московську мову щоб учили як предмет від другої кляси. У програму науки входить теж історія, ґеоґрафія й література України. При школі має бути основана бібліотека й музей імени Котляревського.

ПОТРЕБА ВІЧ!

У редакційній статті під повищим наголовком пише „Свобода": „Весна! Ціла природа оживає, будиться до нового життя. Можеб і ми, українці, після довгої й тяжкої зими, тепер з весною взялися трохи живіше до народньої роботи? А треба, бо роботи є купа й час не стоїть. Таке оживлення моглоб зробити одно народне віче, а опісля ряд віч місцевих... Таке перше віче повинен би скликати Народній Комітет".

11. травня 1905. р.

КУРС УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ В ФРАНЦУЗЬКІЙ ШКОЛІ.

В паризькім науковім інституті Колеж де Франс професор Люї Ляже почав дня 8. грудня 1904. р. курс науки історії української літератури. Проф. Ляже дуже добре знає українську мову, літературу й історію; він займався різними розкопками на Україні разом із українським ученим проф. Антоновичем і перший ввів науку української мови у Франції.

ЗНЕСЛИ ЗАБОРОНУ НА СВ. ПИСЬМО В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.

В Росії появилася урядова оповістка про знесення заборони Святого Письма в українській мові. Оповістка звучить: „Комітет міністрів предложив знести ограничення, видані на видання книг Святого Письма в малоруській мові, одначе із засторогою, що на кожне таке видання треба просити дозволу і благословення Святішого Синоду..." Оцю постанову предложило міністерство до затвердження царя і цар дав свою згоду 12. грудня 1904. р.

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

Д-р Маргарет Мід

Як жити в світовому суспільстві?

ПРАВИЛЬНЕ РОЗУМІННЯ РАСИ.

Є ще багато традиційних понять про расу та походження людей, які є устарілими, які відкидаються наукою й які стоять на перешкоді до розвитку порозуміння поміж групами людей. Чимало таких понять висловлюємо в щоденних розмовах, деякі знаходять собі місце в поезії, в приповідках. Тому хибні поняття про расу передаються з покоління в покоління. Щоб несвідомість та хиби минулого не передавались в сучасному і будучому, треба пильно за тим слідкувати, все бути на варті.

Одним з тих поширених понять є думка про те, що деякі люди походять з „чистої" раси, а інші мають в собі мішану кров. Але фактично люди різних груп мішалися, женилися поміж собою тисячиліттями. Деякі з таких мішаних груп відокремлювалися від інших на кілька століть, так, що зрештою витворювали навіть одноковий, фізичний вигляд, в той час, як інші продовжували мішатися і не творили окремого типу. Яку групу вважати за „чисту", а яку за мішану, залежить від того, про яку історичну добу говоримо. Коли женитися поміж собою члени двох груп, які жили окремо впродовж довгого історичного часу і витворили відмінні фізичні типи, то їхні діти — якщо порівнювати їх з родичами по лінії батька і матери — мали на собі сліди мішаного роду. Коли буде продовжуватися довший час шлюбний звязок поміж тими двома групами, то настане час, коли нове покоління буде також виглядати як „чистокровне". Це значить, що діти, родичі, сестри, брати, інші близькі та люди, що вже втратили родинний звязок, але живуть всі разом довгий період часу з тій самій частині світу, — всі в певному відношенню подібні між собою та ріжняться від інших. В сільських районах люди більше подібні між собою, маючи більше спільних предків, ніж люди міста, де сходяться постійно різні групи. Одною з вигод людського роду є те, що нема таких людських груп, які не могли би перехрещуватися шляхом шлюбу. Ця можливість женитися та приводити дітей на світ ще облегчується еластичністю людського роду до пристосовання та змін. Чоловіки високі можуть брати собі маленьких жінок, чоловік з великою головою може женитися з жінкою, яка має маленьку голову і т. п. і вони можуть мати здорових, нормальних дітей. Змога пристосовання помагає людям жити в різних кліматичних частинах світу, їсти різноманітні страви, працювати в інших умовах, навчатися різних мов, різних способів життя. Наша рухливість, змога пристосовання — є цінним даром природи, завдяки якому людство поширилося на всі частини світу — того світу, що ми тепер хочемо обернути в одне суспільство.

Другим помилковим розумінням раси є думка, що істнують „вищі" та „нижчі" раси. Терміном „раса" звичайно принято називати три великі групи людей, які жили окремо від себе так довго, що витворили дуже замітні та сталі різниці, а саме: кавказька, нігерська та монгольська раси.

Відмінні риси, що різнять між собою ці три величезні групи людей, відносяться до фізичних ознак, як волосся, постава, кольор шкіри. Хоч темна шкіра може трохи ліпше пристосована до горячого підсоння ніж світла, проте було би смішно говорити про „вищий" кольор шкіри чи „нижчий" рід волосся. Що торкається ознак, які дійсно є важними, а саме — сила, витривалість, розум, здібність, доброта, відважність, фантазія та здібність до абстрактного думання — нема між расами ніякої різниці. Окремі одиниці з кождої раси визначаються тими добрими рисами, іншим бракує їх. Вчені люди намагалися різними способами найти важні — не фізичні — різниці поміж расами, але не знайшли. Чи людина висока, чи мала, розумна, чи дурна, відважна, чи боягуз, музикальна чи глуха до музики, з артистичними здібностями, чи практичними, чи сильна, чи слаба, релігійна, чи безвірна — все це не залежить від того, до якої раси вона належить. Це є його особиста вдача — не расова — унаслідувана та витворена культурним оточенням, в якому жили його родичі.

Та навіть три раси, до яких зараховують людство, не мали великого значення на границях, де все була можливість схрещення. Трималися так довго, просто тому, що подорожування було дуже обмежене. Чотириста років тому американський континент був заселений членами одної з тих трьох великих расових груп і разом творять нові фізичні типи.

Особливо важним є коли можна, а коли ні вживати слово раса. Нема такої раси як польська, чи ірляндська, чи англійська, чи еспанська. Цими та подібними термінами означується національність. Їх можна пристосуватися до груп людей, які говорять одною мовою, які є громадянами тої самої країни, або які поділяють ті самі звичаї, однакову культуру. Але це не відноситься до раси. Так само нема католицької раси, чи жидівської раси. Католики, жиди, протестанти старалися затримати свої релігійні традиції тим, що не дозволяти вступати у мішані шлюби, хіба що дотична особа перейде на їхню віру. Всі ці загадані релігійні групи приймали у свое оточення членів всіх великих расових груп світу. Еврейські імігранти з Росії, французькі католики, які спочатку приїхали до Канади, а з Канади до Злучених Держав, затримали велику частину тих звичаїв, що привезли зі собою, не зважаючи на свою релігію. Але вони не уявляють з себе окремих рас. Фактично все на світі, що є дорогим для нас — державна приналежність, мова, релігія, умови життя — не залежить від раси. Часом, окремі особи, стараючися внести роздор поміж людьми, взязують, цілком безпідставно, расу з релігією чи національністю. Це ми бачили впродовж останніх років. В дійсности поміж ними нема ніякого звязку.

ЖАРТИ

Придалася — неграмотність.

Петрик Дуган дістав з тяжкою бідою роботу паламаря в сільській церковці. Коли принесли раз умершого, щоб похоронити на цвинтарі коло церкви, Петрик мав підписати посвідку, що родина заплатила за місце. Але показалося, що Петрик не вміє писати і тому його відправили з роботи.

По якімсь часі Петрик став до роботи як столяр в якогось будівничого, навчився ремесла, а з часом став брати контракти на будову домів. Після кількох літ доробився маєтку, а як йому треба було гроша на розбудову, банк радо згодився дати Петрикови позичку у висоті $75,000. Треба було підписати новт і директор банку предложив новт до підпису.

— Не вмію писати — каже Петрик.

— Не вмієте писати? — закликав банкир здивований. — А чей же ви, Пане Дуган, є в нашій місцевости найбагатшою і найбільш впливовою особою. Цікав я знати, чим ви були сьогодні, колиб так вміли писати?

— Та був би паламаром із платнею $50 у місяць — відповідає хитро Петрик.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Філядельфія, Па. — Голос читача п. н. „Батьки і діти", поміщений в числі „Свободи" з 10. квітня 1945 має помилково підпис. Там немає бути взагалі підпису.

о. С. М. — подають, що можна слати звичайні листи, не реджистровані. Чи дійдуть, це друга справа. Але пробувати можна. Може дійдуть, а не буде кому доручити чи відписати... І такого треба надіятись. Скорше, ніж чогось іншого.

В. К., Милвоки, Вис. — Ваш допис про віче, як вказує печатка на куверті, був висланий до „Свободи" з Милвоки дня 10. травня 1945. Точнісенько цей самий допис був уже видрукований в большевицьких „Українських Щоденних Вістях" ч. 129 з того самого дня, себто з 10. травня. Не входячи ближче в саму спраиу, знаєте з попередних наших оголошень, що не друкуємо тих самих дописів, що вже були друковані в інших газетах.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ROCHESTER, N. Y. — Meeting of the Taras Shevchenko Society will be held Sunday, May 20, at the Ukrainian Hall on Goodman, at 2 P. M. All members are urged to attend this important meeting as many questions will be settled. — S. Holowka, Pres.; J. Yanus, Treas.; W. A. Hussar, Sec.

НАЙДУТЬ ПОСАДУ

ПОТРЕБА ДЯКО-ВЧИТЕЛЯ

Посаду можна обняти зараз. Голоситься на адресу:

CHURCH OF ST. JOHN THE BAPTIST
104 SOUTH WILBUR AVENUE
SYRACUSE 4, NEW YORK

ТАРЗАН, ч. 1179. Остров.

Як Тарзан відвернувся відійти, Саго сказав за ним: „Ми надіємося, що великий пан урятує Джейну".

Тарзан повернувся: „Джейну?" він скрикнув. „Чи вона в руках ворога?"

Як тільки Саго потакнув, Тарзан кинувся бігцем. Ще ніколи його серце не знало такого страху.

...Тимчасом Торвальд постановив перебрати Джейну як бранку до тайної долини.